

عکس: مهر

طرح مدیریت پایدار چه زمانی اجرایی می شود؟ وقتی جنگل‌هایی درخت شوند

گزارش

شهلا منصوبه

خبرنگار

۳

سال

طرح مدیریت پایدار قرار بود طی سه سال تهیه و اجرایی شود

بلاتکلیفی طرح مدیریت پایدار جنگل‌های هیرکانی، در حالی بر سر نگین سبز شمال سایه افکنده که کارشناسان بر این باور هستند؛ سازمان جنگل‌ها و منابع طبیعی کشور در این زمینه مبهم رفتار می‌کند. طرحی که قرار بود طی یک تا ۳ سال تهیه و اجرایی شود، همچنان در حد مطالعه و تحقیقات مانده و هنوز رنگ اجرایی به خود نگرفته است اما معاون امور جنگل سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور در گفت‌وگو با «ایران» سه رکن اساسی مدیریت پایدار، از جمله تکمیل نشدن به دلایل مالی و اعتباری تا به امروز، مطالعه عمیق و گسترده و اجرای همزمان را از دلایل تأخیر این طرح می‌داند.

عدم شفافیت

استاد دانشگاه فردوسی مشهد به عدم شفافیت سازمان در خصوص این طرح اشاره می‌کند و به «ایران» می‌گوید: گویا طرح جایگزین مدیریت جنگل، یک موضوع بسیار مرموز است که تمام اتفاقات در خصوص این طرح

را مخفی نگه داشته‌اند.

دکتر مهدی کلاهی معتقد است: تصمیمات سازمانی، در صورتی‌که مخفیانه و به دور از نظرات کارشناسی و اطلاع‌رسانی باشد، قطعاً دارای نقاط ضعف بالایی است. برای همین عناصر ده‌گانه حکمرایی خوب منابع طبیعی که شفافیت و مشارکت عمومی جزوآن هستند باید رویه اصلی سازمان باشد.

این استاد دانشگاه فردوسی مشهد معتقد است که ما به سمت جنگل‌هایی می‌رویم که دیگر درخت ندارند.

ملاً تعریف سازمان از جنگل، عرصه با پوشش درختی با حداقل مساحت نیم هکتاری و تا پوشش بیشتر از ۵ درصد است. در صورتی که تعریف جهانی جنگل، تاج پوشش درختان باید بیشتر

از ۱۰ درصد باشد تا جنگل نامیده شود، یعنی حتی تعریف جنگل را هم دستکاری کرده‌ایم.

او با بیان اینکه طرح جنگل‌داری فقط برای جنگل‌های هیرکانی تهیه شده است، می‌گوید: باقی جنگل‌ها، اکثراً از اولویت‌داشتن طرح مدیریت در مضیقه بودند. حتی همان طرح‌های جنگل‌داری، بیشتر طرح‌های بهره‌برداری چوب بوده است. این یعنی در قرن ۲۱، باز هم جنگل را مزرعه چوب می‌انگاشتم.

به هر حال، باید به سمت مدیریت جنگل چندمنظوره و کل نگر با تأکید بر ارزش‌های اکوسیستمی و محیط‌زیستی جنگل‌ها برویم ولی متأسفانه تفکر بهره‌بردارانه و درک تقلیل‌گرایانه به کارکرد جنگل صرفاً برای تولید چوب، مانع و ترمز این کار شده است.

آنگونه که کلاهی می‌گوید: بدنه سازمان به لحاظ نیرو، کم تعداد و اکثراً یا به سن گذاشته است که به همین جهت این سازمان در بخش نظارت و اجرا بسیار ضعیف برخورد می‌کند. همچنین سازمان در خصوص

از این وضعیت است.

ملک‌نیا می‌گوید: طرح تنفس، در واقع یک وقفه در اجرای طرح‌های جنگل‌داری است که قرار بود در این بازه زمانی، هم فرصتی برای اکوسیستم جنگلی جهت احیا فراهم شود و هم فرصتی در اختیار سازمان منابع طبیعی قرار گیرد تا بتواند با بازنگری در طرح‌های جنگل‌داری سنتی، آنها را بر اساس اصول مدیریت پایدار جنگل به روز کند.

عضو هیأت‌علمی دانشگاه لرستان معتقد است که یکی از مهم‌ترین ایرادات وارد بر سازمان منابع طبیعی، عدم وجود آمار و اطلاعات برای پایش وضعیت جنگل‌هاست. در مدت زمان توقف بهره‌برداری از جنگل‌های شمال، برنامه‌های علمی برای پایش وضعیت جنگل وجود ندارد؛ به همین جهت، بیان تأثیر توقف بهره‌برداری بر تغییر کاربری یا قاچاق چوب دشوار است.

به گفته او، تنها در صورتی می‌توان در این مورد قضاوت کرد که سازمان منابع طبیعی دارای اطلاعات مربوط به این متغیرها در قبل و بعد از توقف بهره‌برداری باشد. به اعتقاد این استاد دانشگاه، آنچه که در مورد تأثیر بر قاچاق یا هر متغیر دیگری از مدیریت جنگل بیان می‌شود، یک تفسیر شخصی از شرایط است و نه تحلیلی بر اساس آمار و داده‌ها.

با گذشت چندین سال از وعده سازمان برای اجرای طرح جایگزین، هنوز نسخه نهایی این طرح رونمایی نشده و نسخه‌های موجود در هم سازمان، ناقص می‌داند. به همین جهت است که ملک‌نیا می‌گوید: نمی‌توان به روشنی بیان کرد آیا سازمان به بهره‌برداری چوبی در مناطق دارای پتانسیل معتقد است یا خیر؟ اما اگر سازمان به این نتیجه رسیده که می‌تواند بخش‌هایی از جنگل هیرکانی را در خصوص بهره‌برداری از چوب صنعتی مدیریت کند، باید آن را بر اساس یک طرح مدون انجام دهد.

طرحی که طرح نیست

یک متخصص جنگل‌داری و عضو هیأت‌علمی دانشگاه لرستان نیز طرح تنفس را به‌دلیل اینکه فاقد برنامه‌های اجرایی و پایش است، طرح نمی‌داند. به گفته دکتر رحیم ملک‌نیا، طرح تنفس صرفاً قرار بود یک دوره برای استراحت جنگل و گذار مدیریت از شکل سنتی و کلاسیک خود به مدیریت بر مبنای اصول مدیریت پایدار جنگل باشد. او معتقد است، با گذشت نیم دهه از توقف اجرای طرح‌های سابق، هیچ طرحی برای مدیریت جنگل‌های هیرکانی وجود ندارد که بتوان آن را مورد قضاوت قرار داد. تنها مسأله قابل قضاوت، ناتوانی یا عدم اراده سازمان منابع طبیعی برای برون رفت

معاون

امور جنگل

کشور: اجرا

و پایش،

مرحله

نهایی است

که بعد از

تکمیل فاز

تفصیلی

و تهیه

طرح‌های

مدیریت

پایدار

جنگل‌های

هیرکانی

قرار دارد.

به گفته

شعبانیان،

اجرای این

طرح، با

ساختار

کنونی

مشکل

خواهد بود

که در حال

تشکیل

ساختار

مناسب

برنامه‌ریزی

و نظارت،

در ستاد،

استان‌ها

و حوضه

آبخیز در

کل بدنه

سازمان

منابع

طبیعی

هستیم

اشاره می‌کند و به «ایران» می‌گوید: این طرح دارای سه فاز مطالعات نیمه‌تفصیلی، فاز مطالعات تفصیلی و فاز اجرا و پایش و نظارت است. در حال حاضر فاز نیمه تفصیلی طرح مدیریت پایدار جنگل‌های هیرکانی به اتمام رسیده است. در این فاز کاربری‌های درخور برای ۱۰۴ حوضه آبخیز در مساحت ۲ میلیون هکتار تعیین و نقشه‌های پهنه‌بندی تهیه شده است.

او در خصوص فاز دوم این طرح می‌گوید: در این فاز باید کارشناسان وارد عرصه‌های جنگلی شوند و با مطالعات اقتصادی، اجتماعی و اکولوژیکی دقیق و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده برای تمامی این حوزه‌ها، طرح مدیریت پایدار تهیه کنند. اکنون ۱۹ حوزه از ۱۰۴ حوزه این مطالعات در حال انجام است و امیدوارم طی ۴ سال آینده طرح مدیریت پایدار تهیه شده و به مرحله اجرا برسد.

به گفته شعبانیان، به منظور سرعت بخشیدن به تهیه این طرح، اقداماتی نیز صورت گرفته است. تجهیز و آموزش گروه‌های کارشناسی در بدنه ادارات کل سازمان منابع طبیعی، درخواست همکاری از شرکت‌های مشاوره‌ای معتبر، دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی از جمله این اقدامات است. همچنین تا تکمیل طرح‌های مدیریت پایدار، طرح فنی‌حفاظتی مثل مرمت و بازسازی جاده‌های جنگلی، فنس‌کشی، جنگل‌کاری و حفاظت از عرصه‌های جنگلی در حال اجرا است.

او می‌گوید: فاز اجرا و پایش، مرحله نهایی است که بعد از تکمیل فاز تفصیلی و تهیه طرح‌های مدیریت پایدار جنگل‌های هیرکانی قرار دارد. با ساختار کنونی مشکل خواهد بود که در حال تشکیل ساختار مناسب برنامه‌ریزی و نظارت در ستاد، استان‌ها و حوضه آبخیز در کل بدنه سازمان منابع طبیعی هستیم.

معاون امور جنگل سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور معتقد است: با اجرای طرح مدیریت پایدار جنگل‌های هیرکانی، تنوع زیستی حفظ شده و بهبود پیدا می‌کند امروز، مطالعه عمیق و گسترده و شایخص‌های کمی و کیفی ارتقا می‌یابد و با افزایش توان پایداری اکوسیستم روبه‌رو می‌شویم. با ممنوعیت بهره‌برداری چوب، می‌توان از سایر ظرفیت‌های غیرچوبی نیز استفاده کرد. بدین ترتیب سطح فرهنگ عمومی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی و نهادهای مدنی تقویت و ارتقایی یابند و موجب بهبود وضعیت معیشت مردم در مناطق روستایی شده و همچنین ارتباط بین مراکز علمی و تحقیقاتی با بخش اجرا بیشتر می‌شود.

در کمترین زمان ممکن آغاز شود.

زیاله‌ای در محوطه نیست

طبق گفته صفری، هفته‌های گذشته درگیر شناسایی پیمانکار و تشریفات عقد قرارداد برای مرمت محوطه بودیم. بخشی از کار انجام شده است و طی ۱۰۲ هفته آینده اقدامات عمرانی یخدان آغاز خواهد شد. طرح مرمت قبلاً تهیه شده و تمام موارد در آن برآورد شده است. بخشی از کار مرمت طی سال‌های گذشته انجام شده است و حالا اتمام پروژه و مرمت نهایی این محوطه نهایتاً تا ۳ ماه دیگر انجام خواهد شد.

معاون میراث فرهنگی اداره کل میراث فرهنگی، کرد شگری و صنایع‌دستی استان همدان درباره اخبار منتشر شده در فضای مجازی مبتنی بر انباشت زباله و پسماند در حریم یخدان میرفتاح نیز می‌گوید: دور این بنا حصارکشی شده است و به صورت شبانه‌روزی توسط یک

نکهبان محافظت می‌شود. تاکنون هیچ گزارشی از انباشت زباله و پسماند پیرامون این محوطه از سوی شهرستان ملایر به اداره کل میراث فرهنگی استان همدان ارسال نشده است. اگرچه بعید است این اتفاق رخ داده باشد اما ما حتماً از شهرستان پیگیری کرده و در صورت تأیید، آن را در اسرع وقت برطرف خواهیم کرد.

طی این سال‌ها حدود یک میلیارد و ۴۵۰ میلیون تومان برای مرمت این بنای خشتی هزینه شد. پس از اتمام بتن‌ریزی و عملیات مرمت، ساخت طاق گنبد در دستور کار قرار گرفت. خوشبختانه در سال جدید اعتبار ملی و استانی برای مرمت این بنای ارزشمند تزییق شده و مقرر شد طی ۳ ماه آینده عملیات مرمت یخدان میرفتاح تکمیل شود

برش

این سال‌ها حدود یک میلیارد و ۴۵۰ میلیون تومان برای مرمت این بنای خشتی هزینه شد. پس از اتمام بتن‌ریزی و عملیات مرمت، ساخت طاق گنبد در دستور کار قرار گرفت. خوشبختانه در سال جدید اعتبار ملی و استانی برای مرمت این بنای ارزشمند تزییق شده و مقرر شد طی ۳ ماه آینده عملیات مرمت یخدان میرفتاح تکمیل شود

زیست‌بوم

خبر در خبر

ایسا

سیداحمد علوی، رئیس کمیته گردشگری شورای اسلامی شهر تهران از راه‌اندازی هلدینگ گردشگری شهرداری تهران تا شهریورماه امسال خبر داد.

ایسا

علی سلاحقه، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست گفت: ما حق حیات مردم را با چیزی تعویض نمی‌کنیم و امیدواریم هیأت حاکمه افغانستان هم این پیام را به خوبی دریافت کرده باشد.

ایسا

فریدون فعالی، مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمان گفت: استان کرمان هفت اثر ثبت جهانی و بالغ بر ۷۰۰ اثر ثبت ملی دارد که دو اثر دیگر در قالب کاروانسرا به آثار ثبت جهانی استان اضافه خواهد شد.

ایرا

علی دارابی، قائم مقام وزیر و معاون میراث فرهنگی وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کرد شگری و صنایع دستی گفت: سعی شده توزیع منطقی در مقاصد گردشگری برای مردم ایجاد کنیم و در دوران پساکرونا باید زیرساخت‌های خوبی برای گردشگران فراهم شود.

ایرا

سیداحمد محیط طباطبایی، رئیس کمیته ملی موزه‌ها (ایکوم ایران) با بیان اینکه امروز تغییرات اجتماعی شکل جدیدی از موزه را پدید آورده یا ضروری کرده است، گفت: موزه‌داران علم باید متوانند علم را در حوزه‌های مختلف به جامعه نزدیک کنند و نیازهای آنها را پاسخ دهند.

ایسا

سیده خدیجه حسینی، رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی استان موشهر از آغاز مرمت کاروانسرای مشیرالملک بزازجان خبر داد.

مهر

رسول فروغی، رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شفت از ثبت «گلاب‌گیری گیلده شفت» در فهرست میراث ناملموس کشور خبر داد و گفت: سالانه ۴ هزار لیتر گلاب در این شهرستان تولید می‌شود.

ایسا

مسعود امیرزاده، کارشناس آب گفت: منابع آبی و حفايه هيرمند را که حق مردم ايران است باید از طريق مجامع بين‌المللی و اصلاح سياست‌های خارجی پيگيري و دريافت کنیم.

ایسا

رضا شکاریان، مدیرکل حفاظت محیط زیست خراسان شمالی از مشاهده دو قفله یوزپلنگ آسیایی در منطقه میاندشت جاجریم خبر داد.

ایسا

مهدي پيرهادی، رئیس کمیسیون محیط زیست شورای شهر تهران از بر زمین خوردن کلنگ احداث شهرک «پسماند و بازیافت در تهران» تا پایان سال جاری خبر داد.